

Nors einu per tamsiausią slėnį, nebijau jokio pavojaus, nes Tu su manimi. /Psl 23,4/

2001 m. lapkritis Vilniaus ev.reformatų parapijos ir seniūnų tarybų informacinis leidinys Nr.8 (31)

Lapkričio 25 d., sekmadienį, protestantiškas pasaulis švenčia Mirusiųjų minėjimo dieną: bažnyčiose minimi mirę artimieji, lankomi jų kapai.

Ta proga spausdiname sutrumpintą superint. kun. P.Dilio pamokslą, pasakytą Čikagos ev. reformatų bažnyčioje 1963 m. lapkričio 24 d.

MIRUSIUOSIUS MININT

Kadangi vaikų kraujas ir kūnas bendri, tai ir Jis lygiomis juos prisiėmė, idant mirtimi sunaikintų tą, kuris turėjo mirties valdžią, t.y. velnią, ir išvaduo-tų tuos, kurie, bijodami mirties, visam gyvenimui buvo patekę į vergiją. /Hbr.2,14-15/.

Lapkritis yra mėnuo, kuris beveik kiekvieną dieną mums primena mūsų gyvenimo šioje žemėje galą. Mirštanti gamta kas metai yra mums rimtas perspėjimas, kad mirtis yra ir mūsų likimas. Jau Homeras savo Iliadoje rašo, kad viena žmogaus karta auga, stiprėja, o kita – pranyksta. Mirties neišvengiamumo įsisąmoninimas yra vienas ženklų, kurie skiria mus nuo gyvulių. Todėl girdime tiek daug apie mirtį, todėl anksčiau ar vėliau turime sau pasakyti: artėja valanda, kada mes turėsime mirti.

Žiūrint į mirtį paprastomis akimis, atrodo, kad tai yra perėjimas iš būties į nebūtį. Tai būtų lyg visų gyvenimo vertybių panaikinimas, praradimas viso, kas duoda gyvenimui grožį ir džiaugsmą. Todėl žmogus kaip galėdamas vengia mirties, todėl rimtai susirgęs ligonis vis dar viliasi pasveikti, vis dar bijo ižengti į mirties pasaulį. Yra žmonių, kurie daugiau ar mažiau yra apsipratę su mirtimi, ar tai būtų kare, ar darbe, kuris surištas su pavojumi prarasti gyvybę. Bet pilnai galime suprasti mirtį ir nugalėti mirties baimę tik dvasios plotmėje. Pvz.:įsitikinimas, kad mano mirtis atneš palaimą kitiems, yra milžiniškas faktorius baimę nugalėti; tikėjimas į reikšmingą idealą, į tėvynę, į žmoniją, į teisybę, į mokslo pažangą; taip pat supratimas, kad kitos išėities nėra. Tokiems žmonėms mirtis nėra nelaimė, bet tik likimo išpildymas. Išmintingumas davė Sokratui galią po ilgos dvasinės diskusijos su draugais su šypsena išgerti mirties taurę. Ne tik senasis pagoniškas pasaulis stebėjosi, kaip šitas senas graikų filosofas mirė, bet ir senųjų krikščionių bažnyčios mąstymui nebuvo be įtakos. Tikėjimas į nemirtingą žmogaus dvasią leidžia mums geriau suprasti mirties esmę. Tai yra ne mirtis, bet perėjimas į kitą –geresnę, teisingesnę ir tobulesnę gyvenimą. Tokia mintis buvo gyva jau keturis šimtmečius prieš Kristų Platono moksle. Jis bando įrodinėti, kad mūsų siela, t.y. mūsų dvasinis gyvenimas, kol gyvi esame, yra pagauta – užrakinta kūne tarsi kalėjime ir tik fizinė mirtis ją išlaisvina. Tada dvasia grįžta į savo tikrąją tėvynę, į idėjų pasaulį, kad ten gyventų amžinai.

Tačiau didžiausias šio pasaulio amžinojo Gyvenimo skelbėjas yra Jėzus Kristus. Kristus sako, kad kiekvienas, kuris tiki ir myli, bus prikeltas amžinam dvasiniam gyvenimui. Mūsų dvasia nebegyvens idėjų pasaulyje, kaip aiškino Platonas, bet tai bus pavienio žmogaus individualus dalyvavimas Dievo Karalystėje permaintyto kūno pavidale. Tikėjimą prisikėlimu kitaip aiškindamas iš dalies parėmė Mahometas.

Mes, krikščionys, turime ne tik Kristaus mokymą apie mirtį, Jo žodžius, palyginimus, paaiškinimus, ką gali ir nekrikščioniškas pasaulis pasakyti apie savo pranašus, bet ir paties tos pažiūros Mokytojo patvirtinimą. Jo prisikėlimą iš mirties. Jėzus Kristus pats, jau čia, žemėje, gavo iš Tėvo galią mirusiems grąžinti gyvenimą. Naujasis Testamentas aprašo tris įvykius, kada Jėzus tą galią panaudojo: atsitikimai su Lozoriumi, jaunikaičiu iš Naimo ir karo vado iš Jairo dukrele. Tačiau geriausias įrodymas, kad su mirtimi nepasibaigė dvasinis žmogaus gyvenimas, yra Jo paties prisikėlimas. Tuo tikėdamas apaštalas Paulius rašo tam klausimui skirtą 1-o laiško korintiečiams 15 skyrių. Ten jis įrodinėja, kad mes prisikelsime kitame, negendamame kūne. Mūsų kalba aiškiau būtų pasakyti – dvasiniame kūne. Mūsų trumpas mirties aiškinimas dar privalo būti paremtas mūsų malda ir mūsų meile žmonijai. Malda į Viešpatį teisingai yra pavadinta aukštąja mokykla, kur žmogaus dvasia gauna paaiškinimus, kas yra gyvenimas, kas - mirtis.

Psalmininkas 23–je psalmėje rašo: “Nors einu per tamsiausią slėnį, nebijau jokio pavojaus, nes Tu su manimi. Tavo Ganytojo lazda ir vėzdas apgins mane.” Dovydo psalmės daugelyje vietų rodo gilų žmogaus tikėjimą į amžinąjį gyvenimą pas Dievą. Kartu su malda mūsų meilė žmonijai yra virš fizinės mirties. Meilė yra Dievo esmė. Jeigu mes meilės akimis žiūrėtume į kitus, tai turėtume savyje kažką iš Dievo, kažką iš amžinybės jau čia, žemėje. Tos amžinybės dalelė nesibaigia su mirtimi, o tik auga mūsų dvasioje kol pamatysime Dievą danguje.

Mūsų Viešpats ir Išganytojas sako: “Aš esu prisikėlimas ir gyvybė. Kas tiki mane, nors ir numiršta, bus gyvas, ir kiekvienas, kuris yra gyvas ir tiki mane, joku būdu nemirs per amžius!” Amen.

Reformacijos dienos minėjimai

Šių metų Reformacijos dienos minėjimų ciklą **spalio 30 d.** pradėjo **popietė parodų salėje “Kairė – dešinė”**, kur yra eksponuojami dailininkės liuteronės Ievos Labutytės darbai, įamžinę Vilniaus ir Pamaro krašto liuteronų bažnyteles. Gausiai susirinkusius renginio dalyvius šiltai sutiko parodų salių “Kairė – dešinė” šeimininkės, kurios buvo pakvietusios ne tik liuteronus ir reformatus, bet ir jaunus katalikų kunigus, draugus dailininkus.

Istorikė doc. hab. dr. Ingė Lukšaitė kalbėjo apie Reformacijos Lietuvos Didžiojoje kunigaikštystėje įtaką kultūros raidai. Net tuo metu, kai jau puolė kontrreformacija, visuomenėje vyravo tolerancijos ir nepritarimo steigti inkvizicijos teismus net aukštų katalikų dvasininkų tarpe dvasia. Prelegentė paminėjo 1611 m. Raseinių pavieta pastatytą mažutę Geluvos ev. reformatų bažnyčią ir prie jos įkurtą mokyklą. 1620 m. Žemaičių vyskupas Stanislovas Kiška sudegino Geluvos bažnyčią, bet teismuose reformatai laimėjo. Vyskupas turėjo atlyginti žalą, bažnyčia buvo atstatyta. Deja, 1677m. katalikų kun. Kaminskis vėl ją sudegino, po to jau nebebuvo atstatyta. 17 a. pabaigoje jau nugalėjo kontrreformacija, buvo persekiojami didikai reformatai, LDK protestantai neteko savo globėjų.

Lapkričio 4 d. į Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje vykusį koncertą, skirtą Reformacijos dienai, pakvietė **Jaunimo kamerinis choras “Balsai”** /vadovas ir dirigentas Saulius Radžiūnas/, kartu su studentų kameriniu orkestru ir solistais: Lauryna Bendžiūnaite /sopranas/, Vaida Raginskaite /altas/, Kęstučiu Jakeliūnu /tenoras/, Nerijumi Masevičiumi /bosas/ pirmą kartą Lietuvoje atlikę J.S.Bacho kantatą Reformacijai “Ein feste Burg ist unser Gott” /Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas/. Tai tikrai pats reikšmingiausias ir įsimintiniausias koncertas kada nors vykęs mūsų bažnyčioje. Džiugu, kad klausytojai buvo užpildę ne tik visas sėdimas vietas, bet daugeliui vėlavusiųjų teko stovint klausyti Reformacijos himno, parašyto paties Martyno Liuterio, tema J.S.Bacho sukurtą kantatą. Kaip koncerto vedančioji pasakojo, J.S.Bachas kiekvienoms pamaldoms rašydavo naują kantatą. Todėl jų parašytą labai daug, daugelis dažnai skamba koncertų salėse. Šios, dėl suprantamų aplinkybių, Lietuvoje niekas nesiryžo atlikti. Esame dėkingi dirigentui Sauliui Radžiūnui bei studentams pradžiuginusiems protestantus ir visus Bacho muzikos gerbėjus šia mūsų širdžiai tokia brangia kantata.

Lapkričio 12 d. Radvilų rūmuose įvyko Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos jau tradiciniu /9 –ą kartą/ tapęs šventinis vakaras **Reformacijos dienai** paminėti. Šį kartą svečiavosi: Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis, kalbėjęs tema “Kėdainiai – XVII a. kunigaikščių Radvilų globotas Reformacijos centras Lietuvos Didžiojoje kunigaikštystėje”, koncertavo kauniečiai Virginija Daugirdienė /fortepijonas/ ir Ojaras Gricijonas /baritonas/.

R.Žirgulis apžvelgė Kėdainių miesto klestėjimo laikotarpį, kai valdė ir globojo kunigaikščiai Radvilos. 1540 m. Onai Radvilaitei-Kiškienei įkūrus evangelikų bažnyčią, Kėdainiai vienas iš pirmųjų Lietuvos miestų tapo protestantiškas. 16 a. pabaigoje po jos mirties mėginta restauruoti katalikybę, bet miestelėnai tam pasipriešino, reiškia, 16 a. pabaigoje protestantizmas buvo tvirtai įsigalėjęs Kėdainiuose. Aukso amžius Kėdainiams buvo valdant Kristupui Radvilai Perkūnui ir jo sūnui Jonušui. Jie kvietė atvykti pirklius, prekyautojus žydus, po to vokiečius. Tada susiformavo miesto dalis Jonušava, gavusi net savivaldos teises. Tai pirmas atvejis Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. R.Žirgulis įdomiai pateikė škotų atvykimo ir įsikūrimo Kėdainių mieste 17 a. pradžioje priežastis. Presbiterionai škotai ieškojo Europoje ramios vietos, kur galėtų įgyvendinti Antilijos – pažadėtosios žemės - įkūrimo projektą: nevyktų karai ir būtų palankios sąlygos nevaržomiems religinių persekiojimų ramiai dirbti. Škotai ir vokiečiai buvo privilegijuoti Kėdainių piliečiai. Prie bažnyčios turėjo prekybines eiles. Pamaldos reformatų bažnyčioje vyko lenkiškai, škotaiškai, lietuviškai, liuteronų – vokiškai. 1628 m. buvo patvirtinti dešimties cechų nuostatai, susiformavo dar vienas prekybininkų rajonas – Knypava, buvo įkurta mokykla, kuri tapo pagrindine reformatų aukštesniąja mokykla. (po 1611 ir 1639 m.m. religinių sąmyšių, kai buvo sugriautas reformatų centras Vilniuje, ten mokykla egzistuoti nebegalėjo). 1651 m. buvo įkurta spaustuvė, kurioje 1653 m. buvo atspausdintas pirmas didžiausias lietuviškas amžiaus leidinys - reformatų giesmynas su pamokslais “Knyga nobažnystės krikščioniškos”.

Šventinio vakaro pabaigoje tradiciškai buvo pasveikinti tie Reformacijos draugijos nariai, kuriems šiame sukako apvalios datos. Tarpe jų kunigo A.Balčiausko našlė, daug padariusi, kad būtų įkurta ši Draugija, Aleksandra Balčiauskienė, mūsų parapijietė Emilija Šavelienė.

D.Gudliauskienė

Reformatai nesimeldžia už mirusiuosius

Kapinių nuotaikomis Lietuva pradeda gyventi jau kelios savaitės iki Visų šventųjų dienos ir Vėlinių. Artimųjų kapus skubama paversti žydinčiais darželiais, kuriuos švenčių dienomis užlieja žvakučių jūra. Lietuvoje, kurioje dominuoja katalikų Bažnyčia, būtinas reikalas aplankyti savo artimųjų amžino poilsio vietas, kad ir kaip toli jos būtų. Kitų konfesijų Lietuvos tikintieji, tarp jų ir evangelikai reformatai, nepripažįsta amžinojo poilsio vietos kulto. Lietuvos evangelikai reformatai, kaip ir kitų konfesijų protestantai, negarbina mirusiųjų vėlių, už mirusiuosius nesimeldžia. Pagal protestantiškąją doktriną žmogus tik per tikėjimą į Jėzų Kristų gali pelnyti amžinąjį gyvenimą, būti išganytas, o artimųjų maldos už juos, popiežiaus pardavinėjamos indulgencijos – beprasmės. Reformatai Vėlines laiko pagoniška švente ir jos nemini. Kita vertus, protestantai taip pat gerbia ir prisimena savo mirusiuosius. Iki šiol Biržų, Pamario kraštuose, kur gausu protestantiškų kapinaičių, kiekvieną vasarą švenčiamos Kapinių šventės – iš tolimiausių kampelių suvažiavus artimiesiems, aptvarkytose kapinėse laikomos pamaldos, prisimenami mirusieji. Paskutinis Bažnyčios metų sekmadienis, dažniausiai išpuolantis lapkričio pabaigoje, - Mirusiųjų minėjimo diena, per kurią taip pat lankomi kapai.

Su protestantiška pasaulėžiūra susijusios ir reformatų kuklios kapų puošybos tradicijos, nors pastaraisiais dešimtmečiais jos jau stipriai paveiktos naujųjų laikų ir katalikiškosios tradicijos. Vilniuje buvusios dvejios reformatų kapinės – ant Tauro kalno ir skvere priešais reformatų bažnyčią – pokario metais buvo sunaikintos, dabar jie savo artimuosius laidoja bendroje miesto kapinėse.

Kadaise aplink Biržus gausiose reformatų kapinėse masyvūs ir brangūs akmeniniai antkapiai buvo retenybė. Tebuvo statomi žemi kryžiai: ant vyrų kapų – vyriškojo medžio ažuolo, ant moterų – iš eglės, pušies ar liepos. Reformatų amžinojo poilsio vieta buvo kukliai apželdinta, dažniausiai būdavo pasodinamas medelis. Dabar pagal išgales statomi brangūs paminklai, išpuodingai apželdinama, Mirusiųjų dieną, panašiai kaip per katalikų Vėlines, nešamos gėlės, uždegamos žvakutės, nors protestantai žvakei nesuteikia simbolinės prasmės ir senoliai jų ant kapų nestatydavo nei po laidotuvių, nei Mirusiųjų dieną.

Jūratė Kiliulienė

Vilniaus ev. reformatų kapinės

Pirmosios žinomos ev. reformatų kapinės Vilniuje buvo ten, kur dabar stovi Švietimo ir mokslo ministerijos pastatas (Volano g. 27). Dokumentuose rašoma, kad 1577 m. LDK kunigaikštis Mikalojus Radvila Rudasis, po Mikalojaus Radvilos Juodojo tapęs reformatų mecenatu ir globėju, padovanojo didelį žemės sklypą netoli pilies ir ten reformatai pasistatė bažnyčią, mokyklą, o kiek vėliau – ligoninę ir kapines. Po 1611 ir 1640 m.m. Vilniaus ev. reformatų bažnyčios sugriovimų, prasidėjo reformatų išgyvendinimas iš miesto centro. Vladislavo Vazos dekretu 1640 m. reformatams buvo įsakyta išsikelti už miesto sienos. Tada Pylimo gatvės pusėje (priešais dabartinę 1835 m. pastatytą pagal architekto K.Podčaišinsko projektą, bažnyčią) reformatai pasistatė pirmąją šiame sklype medinę bažnytėlę ir įsisteigė kapines. Tačiau ir už miesto sienos persekiojimai nesiliovė. 1682 m. bažnytėlė buvo sugriauta, o kapinės išniekintos. Gavę karaliaus Jono III Sobieskio leidimą, reformatai atstatė medinę bažnyčią ir kapines. 1731 m. reformatams vėl buvo įsakyta iškelti kapines dar toliau už miesto. Tačiau dėl nežinomų priežasčių įsakymas nebuvo įvykdytas ir kapinės Pylimo gatvėje veikė iki 1830 m. Jas juosė aukšta mūrinė tvora, jose stovėjo Šrėterių ir Vindholdtų šeimų koplyčios. Kapinėse buvo palaidota daug įžymių XVII–XIX a. vilniečių. Čia ilsisi vienas žymiausių XVIII a. Europos kartografų ir entomologų Karolis Hermanas de Pertje, sudaręs Lenkijos Karalystės ir Lietuvos DK generalinį geografinį atlasą. Kapinės užėmė nedidelį plotą ir joms nebuvo kur plėstis. 1829 m. jos jau buvo perpildytos. Parapijai buvo pasiūlytas naujoms kapinėms paskirtas sklypas ant tuometinio Buafalo (dab.Tauro) kalno, kur jau buvo įkurtos ev. liuteronų kapinės. Liuteronai laidoti kapinėse ant Tauro kalno pradėjo 1809 m., kai buvo uždarytos dabartinės Liejyklos gatvės Nr.4 kieme ir prie jo buvusią teritoriją užėmusios senosios liuteronų kapinės.

Ant klasicistinio stiliaus evangelikų kapinių vartų buvo vokiečių kalba užrašas, prasidėjęs žodžiais: “Čionai miręs ateina amžino poilsio – smėlis užkloja jo kūną...” Reformatams skirtas sklypas šliejosi prie liuteronų kapinių šiaurinės tvoros. Dar ir šiandien evangelikų kapinių išlikusioje rytinėje sienoje galima rasti žymę, kur ev. reformatų kapinių tvora buvo primūryta prie ev. liuteronų kapinių tvoros. Reformatų kapinių dalyje buvo keletas koplytėlių. Klasicistinio stiliaus Felicijos Bedrut giminei skirtos koplytėlės frontono timpane buvo sukurta to paties skulptoriaus K.Jelskio, kuris buvo papuošęs ir ev. reformatų bažnyčios frontoną reljefu ir skulptūromis virš fasado frontono, reljefinė kompozicija. Pylimo gatvės ev. reformatų kapinėse ilsisi kovotojo už Lietuvos laisvę, karbonaro, reformato Simono Konarskio palaikai. Jis buvo sušaudytas 1839 m. vasario 27 d. ir slapta palaidotas reformatų kapinėse.

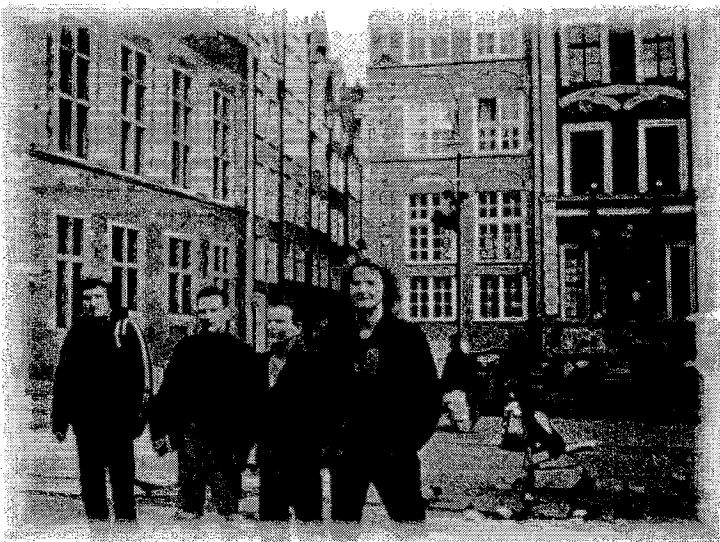
Jose ilsisi ir mūsų reformatų Bažnyčios generalinis superintendentas kun. Steponas Lipinskis (1805 – 1879), kuris jį lydėjo į egzekucijos vietą. Taip pat čia amžino poilsio atgulė ir mokslininkas, Slucko reformatų gimnazijos ir kitų mokyklų lotynų kalbos mokytojas, generalinis superintendentas kun. Juozapas Glovackis (1830 – 1893), gen. superintendentas kun. Mykolas Jastrzębskis (1859 – 1938) ir daug kitų reformatų Bažnyčiai nusipelnusių žmonių.

Prieš Antrąjį pasaulinį karą Evangelikų kapinės garsėjo kaip tvarkingiausios ir geriausiai prižiūrimos kapinės Vilniuje. 1958 m. buvo uždarytos vienintelės tuo metu veikusios Vilniuje evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų kapinės. Po uždarymo prasidėjo daug metų trukęs sistemingas koplyčių, paminklų naikinimas, metalinių tvorelių grobstymas. Kai 1962 m. buvo sudaromas kapų inventoriaus sąrašas, dauguma jau buvo bevardžiai ir be paminklų. Evangelikų kapinių likimas tokioje prestižinėje Vilniaus vietoje, kaip Tauro kalno viršūnė, buvo nulemtas. Ant šio kalno buvo sumanyta pastatyti grandiozinį paminklą tarybinės armijos žygdarbiams atminti. Kapines ant kalno „išgelbėjo“ 1963 m. Chruščiovo nutarimas, uždraudęs statyti didesnius kaip 5 aukštų pastatus visoje TSRS teritorijoje. Tačiau vėliau buvo pastatyti ne tokie aukšti pagal tipinį projektą Profsajungų kultūros rūmai. Statant šiuos rūmus buvo visai sunaikintas reformatų kapinių šiaurinis pakraštys su tvora. Vilniaus visuomenė bandė gelbėti evangelikų kapines. Buvo renkami parašai, atkreipiamas dėmesys į jose palaidotų garsių žmonių atminimą. Kun. Mykolas Frankas ne kartą prašė perkelti žymių ev. reformatų Bažnyčios veikėjų kapus iš naikinamų ant Tauro kalno kapinių. Deja, visos penkios evangelikų kapinių koplyčios buvo nugriautos, nedidelė dalis vertingų paminklų ar jų likučių buvo perkelta į Rasų ir Saltoniškių kapines, o žmonių palaikai, išskyrus vieno kito (Gen. superintendento kun. Andriejaus Kadaro palaikus kun. Mykolas Frankas pervežė į Kubilių kapines), taip ir liko gulėti evangelikų kapinių ant Tauro kalno žemėje.

Taip XX a. antroje pusėje buvo sunaikintos dvi religinių konfesijų, kurių atstovai savo darbštumu ir talentais ilgus šimtmečius plačiai Europoje garsino Vilnių, paskutinės kapinės.

Parengta pagal Audronės Kasperavičienės „Evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų kapinės Vilniuje“ 1996 m.

Jaunimo muzikinė grupė koncertavo Švedijoje

Mūsų ekumeninė krikščioniška roko grupė "4Kv", kurioje grojame su Žilvinu, spalio 4-8 d. koncertavo Växjö bei Ljungby miestuose, Švedija. Važiavome dalyvauti festivalyje „Connection 2001“ reformatų kun. Göran Bondesson kvietimu, kuris jau yra buvęs Lietuvoje. Lankėmės jų labai moderniškoje ir praktiškoje bažnyčioje, kurios parapijos gyvenimas tiesiog virte verda, susipažinome su labai aktyvia ir įvairiapusiška jaunimo veikla. Koncertavome tris kartus. Pirmą kartą koncertavome festivalyje Växjö mieste, kur dalyvavo grupės iš tos apylinkės ir mes. Muzikinių stilių buvo gana įvairių: galima buvo išgirsti tiek alternatyvaus roko gaidas, tiek hip-hopo. Antrasis koncertas įvyko apie 60 km nuo Växjö, Ljungby miesto reformatų bažnyčioj (pati salė labai jau panaši į klubą:

su scena, daug staliukų ir kavine). Mus labai šiltai priėmė, baigę savo programą, dar ilgai muzikavome su vietiniu jaunimu ir kunigu Göran įvairias dainas pasikeisdami instrumentais. Trečiąjį kartą grojome bažnyčioje per konfirmacijos pamaldas ir labai jaudinomės. Ypač labai nerimavo mus pakvietęs kun. Göran, kurio kelias giesmes atlikome per pamaldas. Pavyko puikiai. Po pamaldų daugelis dalyvavusių kunigų bei parapijiečių (bažnyčia buvo pilnutėlė) spaudė mums rankas ir dėkojo, siūlė būtinai atvažiuoti dar kartą į Švediją. Džiugu, bet mes labai patikome vyresnio amžiaus klausytojams. Sutarėme, kad kitamet iš Växjö parapijos atvažiuos grupė į Lietuvą, lankysis reformatų stovyklose, gal būt, koncertuos Butingėje.

Bažnyčios tariosi

Spalio 18-21 dienomis Biržuose vyko Pasaulinės Reformuotų Bažnyčių Sąjungos (WARC) trijų Bažnyčių konsultacijų dienos. Tokias konsultacijų dienas reguliariai rengia Vokietijos Lipės krašto Bažnyčia, Lenkijos evangelikų reformatų Bažnyčia ir Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia. Šios konsultacijos vyksta kas antri metai, jos yra skirtos aptarti svarbiausius Bažnyčių bendradarbiavimo aspektus: teologijos, esamos situacijos, materialinius ir kitus klausimus. Anksčiau tokios konsultacijos vykdavo Vokietijoje ir Lenkijoje, prieš keletą metų į jas buvo pradėti kviešti ir Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios atstovai. Šiomet pirmą sykį konsultacijų dienos surengtos Lietuvoje. Tai svarbus įvykis Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios gyvenime.

Dėl pablogėjusios sveikatos į Biržus negalėjo atvykti Lenkijos evangelikų reformatų Bažnyčios vyskupas kunigas Z.Tranda, tačiau šią Bažnyčią atstovavo konsistorijos prezidentas dr. W.Brodzinski, viceprezidentas kun. M.Izdebskis.

Vokietijos Lipės krašto Bažnyčiai atstovavo generalinis superintendentas kun. G.Noltensmeier, Sinodo direktorius M.Botther, kun. dr.G.von Kloeden, liuteronų atstovė I.Machendanz, šio krašto Bažnyčios koordinatorius Rytų ir Vakarų Europai kun. dr. M.Danys /Danyš/. Konsultacijose dalyvavo Vokietijos reformatų sąjungos generalinis sekretorius kun. dr. H.Shaefer, WARC vadovas Vokietijoje.

Viešnios teisėmis dalyvavo JAV presbiterionų bažnyčios kunigė J.Holslag, šiuo metu dirbanti dėstytoja Klaipėdos krikščioniškojoje kolegijoje.

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai atstovavo Sinodo kolegijos prezidentas V.Vegys, viceprezidentas kun. K.Daugirdas, kolegijos nariai: kun. R.Mikalauskas, diakonas T.Šernas ir L.Kėželytė.

Tai, kad į Biržus atvyko tokie svečiai, yra ženklas, jog situacija Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčioje gerėja, ypač po šių metų Sinodo Biržuose.

Konsultacijų dienų posėdžiai vyko Biržų „Tylos“ viešbučio konferencijų salėje. Buvo nagrinėta keletas temų. Viena iš jų - Leuenbergo konkordija. Tai 1972 metais pasirašyta sutartis tarp Vakarų Europos evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų, pripažįstanti skirtumus ir skelbianti, kad esame viena Bažnyčia. Prie jos buvo prisijungę Lietuvos evangelikai liuteronai. Šių metų Sinode į Leuenbergo konkordiją dėmesį atkreipė ir Lietuvos evangelikai reformatai. Kitų metų Sinode pasiūlyta svarstyti klausimą dėl prisijungimo prie šios sutarties.

Antroji tema - Bažnyčios ir Valstybės santykiai. Referatus šia tema skaitė visų Bažnyčių atstovai. Bažnyčios ir Valstybės tarpusavio klausimų suregulavimas atitinkama sutartimi labai aktualus Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčiai, todėl vokiečių ir lenkų patirtis, kur šie klausimai sureguliuoti, mums yra gera mokykla.

Daug dėmesio taip pat buvo skirta Lietuvos reformatų Bažnyčios aktualioms problemoms aptarti. Svečiai domėjosi mūsų Bažnyčios patirtimi ir sugebėjimu išgyventi sunkiomis sovietmečio sąlygomis, dabar pasitaikančių problemų konkrečiu sprendimu.

Nors laikas buvo labai ribotas, tačiau spalio 19-ją dieną konsultacijų dalyviai kun. G.Noltensmeier, kun. G.Shaefer, V.Vegys, kun. K.Daugirdas ir diak. T.Šernas Vilniuje susitiko su Lietuvos Vyriausybės premjeru A.Brazausku, aptarė kai kuriuos Valstybės ir Bažnyčios santykius. Susitikime buvo pabrėžta, kad Lietuvos valstybė nesikiša į Bažnyčios reikalus, o Lietuvos reformatų Bažnyčia yra pilnateisė Pasaulinės Reformuotų Bažnyčių Sąjungos (WARC) narė ir gali laisvai vykdyti savo misiją Lietuvoje.

Svečiai taip pat susitiko su Biržų ev. reformatų parapijos seniūnais, lankėsi Nemunėlio Radviliškyje. Jie, matydami neturtą, buvo sužavėti Nem.Radviliškio parapijos žmonių darbštumu, pastangomis puoselėti savo parapiją, nuoširdžiu priėmimu ir įsitikino, kad mūsų krašto žmonės nori dirbti ir bendradarbiauti su kitų šalių Bažnyčiomis, o ne tik laukti iš jų materialinės pagalbos.

Ir vokiečiai, ir lenkai tvirtino, kad pirmą sykį Lietuvoje, Biržuose, surengtos konsultacijų dienos pranoko jų lūkesčius. Nuspręsta konsultacijas rengti ne kas dveji metai, kaip buvo iki šiol, o kasmet - to reikalauja suintensyvėjęs gyvenimas Lietuvoje ir Lenkijoje. Kitos konsultacijų dienos vyks 2002 m. rugsėjį Vokietijoje.

Konsultacijų dienos Biržuose baigėsi spalio 21 d. iškilmingomis pamaldomis reformatų bažnyčioje. Sakydamas pamokslą generalinis superintendentas kun. G.Noltensmeier pabrėžė, kad nors esame skirtingų tradicijų, kultūrų žmonės, kalbame skirtingomis kalbomis, bet esame viena Kristaus Bažnyčia, o skirtingumą mus tik praturtina.

Konsultacijų dalyviai - svečiai gerai įvertino biržiečių organizuotumą. Visą konsultacijų medžiagą, perskaitytus referatus numatyta išleisti atskiru leidiniu.

Naujos knygos

Leidykla “Reformatų knygos” išleido S.M.Houghton’o “Bažnyčios istorijos eskizus” – iliustruotą pasakojimą apie Kristaus galią per du tūkstančius metų.

Autorius knygą kukliai pavadino “Eskizai”, bet ją drąsiai galima lyginti su kapitaliniu veikalu “Krikščionybės istorija.” Pastarajam straipsnius rašė daug autorių iš įvairių pasaulio šalių, o S.M.Houghton’as “Eskizus” parašė vienas, bet medžiagą šiai knygai rinko visą savo sąmoningą gyvenimą – šešiasdešimt metų. Baigęs Mančesterio universitetą, jis nuo 1925 iki 1960 metų dėstė istoriją Rylyje – vienoje iš geriausių Velso vidurinių mokyklų. Nuo 1960 metų iki mirties (1987) m. jis dirbo “The Banner of Truth Trust” leidyklos vyriausiuoju patarėju literatūros ir redagavimo klausimais.

“Bažnyčios istorijos eskizai” parašyti giliai tikinčio Dievo veikimu pasaulyje žmogaus. Knygoje išsamiai atskleidžiama ne tik krikščionybės istorija nuo ankstyvųjų laikų, jos išplitimas Europoje, Amerikoje; skyriuose Reformacijos pirmtakai, XVI amžiaus Reformacija Vokietijoje pasakojama apie Džoną Viklifą, Janą Husą, italą Savonarolą, Deziderijų Erazmą /Roterdamietį/, Džoną Noksa, Martyną Liuterį, Pilypą Melanchtoną, Ulrichą Cvinglį, Joną Kalviną, kuris pavadinamas pagrindine Reformacijos figūra XVI a. viduryje. “Kad Reformacija buvo Dievo darbas, aiškiai matome iš to, kokius žmones Dievas pasirinko jai įgyvendinti – kiekvieną savo laiku ir savo vietoje. Kertinis Dievo Bažnyčios pastato akmuo yra Jo Sūnus, kuris lieka nepajudinamas ir nesikeičiantis. “Jėzus Kristus...tas pats vakar, šiandien ir per amžius”. Viršutinė pastato dalis ėmė irti, ir Reformacijos pirmtakai (Viklifas, Husas bei Savonarola) ėmė griauti jo dalis. Tuomet atėjo Liuteris, jis iki galo sunaikino virš žemės esantį pastatą, o tada pastatė naują ir patvarų, tvirtai besiremiantį į Dievo Žodžio pamatą. Tačiau baigti pastatą buvo palikta Jonui Kalvinui, statybų vadovui. Savo aštriu protu jis galėjo geriau įsigilinti į didžiojo darbo planus ir ypatybes. Jais vadovaudamasis savo užduotį atliko taip gerai ir tiksliai, kad jo įtaka krikščioniškoje Bažnyčioje išliko iki pat šių dienų” – rašo Houghton’as. Vienintelis “Eskizų” trūkumas – autorius nespėjo surinkti medžiagos apie Reformaciją ir Bažnyčią Lietuvoje bei Lenkijoje.

S.M.Houghton’o “Bažnyčios istorijos eskizai” turėtų papildyti kiekvieno norinčio lavintis ir tobulėti protestanto bibliotekėlę.

D.Gudliauskienė

Reformacijos dienos proga spausdiname ištrauką iš S.M.Houghton’o “Bažnyčios istorijos eskizai” skyriaus Reformacijos pirmtakai.

Artėja aušra

Tiesa, kad gamtoje tamsiausia būna prieš pat aušrą. Panašiai ir Bažnyčioje tirščiausia tamsa viešpatavo baigiantis XV amžiui ir pirmaisiais XVI amžiaus dešimtmečiais. Apaštališkajai Bažnyčiai būdingas tikėjimas, karšta viltis ir uginga meilė beveik visai išnyko. Iškilmingumas ir puikybė liejosi per kraštus, o pamaldos buvo tuščios, be turinio. Apeigos buvo tik formalumas, pamokslai – žvangantis varis. Kunigai su retomis išimtimis buvo savanaudžiai pasaulio malonumų ieškotojai. Paprasti žmonės buvo palikti neišmanymui ir prietarams.

Viduramžiais buvo pastatyta nuostabių bažnyčių... Tačiau šiuose pastatuose nebuvo skelbiamas didžios Dievo Žodžio tiesos. Pamokslai buvo “pasaulietiški ir tušti plepalai” lotynu kalba, kuri liko oficiali Bažnyčios kalba, nors ją suprato tik mokyti žmonės. Alkanos sielos negaudavo jokie maisto. Buvo mokoma didžiausių klaidų. Prie dviejų sakramentų, kurios įsteigė Kristus – krikšto ir Viešpaties Vakarienės – Roma priskyrė dar penkis: konfirmacijos /sutvirtinimo- past.D.G./, atgailos, santuokos, išventinimo /kunigams – past.D.G./ ir paskutinio patepimo. Taip pat buvo mokoma, kad miręs krikščionis nueina į skaistyklą – vietą, kurioje išgryninama siela, kad po kurio laiko galėtų patekti į dangų. Apie mažus vaikus, mirusius be krikšto, buvo mokoma, kad jiems parūpinta vieta, vadinama “*Limbus infantum*” (*limbus* reiškia ribą), bet į patį dangų jie patekti negali.

Buvo skatinamos maldos šventiesiems, - o šventųjų ir šventųjų dienų buvo beveik tiek, kiek dienų metuose, - nes daugelis jų tariamai turėjo gerų darbų perteklių, kuriuo galėjo padėti žemėje gyviesiems. Garbindami šventuosius arba Mariją, Jėzaus motiną, žmonės pamiršo atiduoti garbę, skirtą vienam Dievui. Kiekvienam verslui, profesijai, amžiui ir padėčiai buvo savo globėjas, savo šventuosius turėjo ir atskiros tautos. Kiekvienai nelaimei ar ligai buvo koks nors ypatingas tarpininkas, į kurį žmogus galėjo kreiptis pagalbos. Buvo pamiršta, kad “yra vienas Dievas ir vienas Dievo ir žmonių Tarpininkas – žmogus Kristus Jėzus” /1Tim.2,5/.

Žmonės tikėjosi įgyti išganymą per krikštą, lankydami mišias, išsigydami indulgencijas ir darydami gerus darbus. Pagonybė buvo išnykusi, bet ne pagonybės prietarai. Žmonės tikėjo raganavimu, fėjomis ir gerais bei blogais ženklais. Anglijoje, Kenterberio katedroje, kaip ir daugumoje kitų, kaip šventos relikvijos buvo saugoma neįtikėtina daugybė kaukolių, smakrų, dantų, plaštakų, pirštų ir visos rankos kaulų. Daugybė žmonių lankydavo šventųjų kapus, tokius kaip Tomo Beketo, o juos globojantys kunigai arba vienuoliai patiekdavo šimtus relikvijų: pvz: kankinio Stepono pirštą, Marijos Magdalenos plauką ir t.t....Kad būtų paremta transsubstancijos doktrina, šen bei ten buvo demonstruojami kraujuojantys Komunijos paplotėliai. Iš tiesų visur karaliavo apgavystė. Ant jos, iš dalies, buvo pastatyta Bažnyčios galia. Tokiu būdu Bažnyčia tapo begalo turtinga, nes galėjo pelnytis iš paprastų žmogelių. Tamsus, labai tamsus buvo XVI amžiaus pradžios Bažnyčios paveikslas.

Tačiau galiausiai išaušo diena, kai Dievas parodė savo galią ir pradėjo nuodugnų savo Bažnyčios pertvarkymą. Jo paties rankoje buvo "vėtyklė, ir Jis kruopščiai išvalys savo kluoną. Kviečius surinks į klėtį, o pelus sudegins neužgesinama ugnimi". Šis didingas istorijos įvykis vadinamas **Reformacija**. Tai pati svarbiausia pasaulio istorijos epocha po įvykių, apie kuriuos skaitome Naujajame Testamente.

Kalbama apie kelias reformacijos priežastis. Tikroji Reformacijos jėga kilo iš malonės Evangelijos ir jos skelbimo. O tiesioginė jos atsiradimo priežastis buvo ta, kad Dievas pašaukė būrį pasirinktų žmonių vadovauti šiam darbui. Buvo taip pat ir antraeilių, arba išorinių, priežasčių, paruošusių dirvą Reformacijai ir padėjusių ją vykdyti. Tokiu būdu Dievas valdo gamtos pasaulį. Jis – Aukščiausiasis, Visagalis – savo neįtikėtinais sudėtingų tikslų pasiekia priežasčių ir pasekmių dėka. Tą patį principą Jis taiko ir išganymo bei savo Bažnyčios reikaluose.

S.M.Houghton'o "Bažnyčios istorijos eskizai" 2001

Reformatų dvasininko liturginis drabužis

Reformatų konfesijos dvasininko liturginis drabužis, kurį jis vilki laikydamas pamaldas, per laidotuves ar kitomis progomis, vadinamas ne sutana, kaip katalikų ar abitas, kaip vienuolių, bet skraistė – **taliara**. (Taliara – vokiškos kilmės žodis).

Diak. Tomas Šernas Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje laiko pamaldas

vimo specialybę. Rūta buvo pasiuvusi dailius, patogius aukų krepšelius iš raudono ir juodo (kada Adventas ar Gavėnia) aksomo. Deja, kun.A.Kvedaravičius juos nusavino, kaip ir daug ką, supainiodamas savo ir bažnyčios nuosavybę.

Protestantų dvasininko liturginių drabužių komplektas yra taliara ir galvos apdangalas - tam tikros formos beretė. Dabar mūsų dvasininkai galvas pridengia tik kai tai yra būtina – per laidotuves. Bet vyresni, pvz. papiliečiai savo kunigo Mykolo Franko neįsivaizdavo laikančio pamaldas be galvos apdangalo, lyg ir užbaigiančio dvasininko aprangą. Vilniečiai jau įpratę, kad mūsų kunigas diakonas Tomas Šernas pamaldas laiko apsirengęs visą aprangą. Ačiū parapijietei Rūtai Kėželytei, kuri pasiuvo Tomui taliarą. Mūsų Tomas pirmas reformatų kunigas Lietuvoje, kuriam per ordinaciją buvo užvilкта niekieno nenešiotą, tik jam pritaikyta taliara. Rūta yra puiki siuvėja – modeliotoja. Ji yra baigusi Vilniaus lengvosios pramonės aukštesniąją mokyklą, drabužių konstravimo ir modelia-

Informacija

Spalio 31 d. Reformacijos dienos pamaldos buvo laikomos **Vilniuje – diak.Tomo Šerno, Biržuose – kun. Rimo Mikalausko, Papilyje – kun.Algimanto Kvedaravičiaus**. Diak.Tomui Šernui pamaldas laikyti padėjo jaunimas: skaitė Šv.Raštą, sakė savais žodžiais Didžiąją malda, giedojo giesmeles.

Lapkričio 4 d. vakare Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje įvyko koncertas skirtas **Reformacijos dienai**, į kurį pakvietė jaunimo kamerinis choras **“Balsai”** /vadovas ir dirigentas Saulius Radžiūnas/, kartu su **studentų kameriniu orkestru** ir solistais: Lauryna Bendžiūnaite /sopranas/, Vaida Raginskaite /altas/, Kęstučiu Jakeliūnu /tenoras/, Nerijumi Masevičiumi /bosas/ pirmą kartą Lietuvoje atlikę **J.S.Bacho kantatą Reformacijai “Ein feste Burg ist unser Gott”** /Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas/.

12 d. Radvilų rūmuose įvyko tradicinis Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijos šventinis vakaras, skirtas **Reformacijos dienai** paminėti. Tema **“Kėdainiai – XVII a. kunigaikščių Radvilų globotas Reformacijos centras Lietuvos Didžiojoje kunigaikštystėje”**. Įdomiai, pateikdamas daugeliui nežinomų faktų, versijų pasakojo Kėdainių krašto muziejaus **direktorius Rimantas Žirgulis**, koncertavo kauniečiai **Virginija Daugirdienė** /fortepijonas/ ir **Ojaras Gricijonas** /baritonas/.

Lapkričio 11 d. įvykęs Vyresniųjų tarybų ir Seniūnų tarybos susirinkimas aptarė rinkiminių susirinkimų seniūnijose tvarką ir laiką. Be to, kun.R.Mikalausko siūlymu, nutarė studijuojantį jaunimą sujungti į atskirą Saulėtekio seniūniją.

Susirinkimų seniūnijose grafikas

Lapkričio 27 d. 19val. – jaunimo Saulėtekio seniūnija

Gruodžio 2 d. 10 val. - Centro, Žvėryno, Užupio, Naujininkų, Salininkų, Nemėžio seniūnija

Gruodžio 2 d. 12 val. - Šeškinės, Justiniškių, Pašilaičių, Fabijoniškių, Pilaitės seniūnija

Gruodžio 9 d. 10 val. - Žirmūnų, Kalvarijų gt, Baltupio, Tarandės seniūnija

Gruodžio 9 d. 12 val. - Lazdynų, Savanorių pr., Grigiškių seniūnija

Gruodžio 16 d. 10 val. - Karoliniškių, Viršuliškių, Trakų, Trakų Vokės seniūnija

Gruodžio 16 d. 12 val. - Antakalnio, Valakupio, Žaliųjų ežerų, Pavilnio, N.Vilnios seniūnija

Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldas kiekvieną sekmadienį 11 val. laiko Sinodo kolegijos paskirtas Vilniaus bažnyčios administratoriumi diak.Tomas Šernas.

Lietuvos reformatų kunigų telefonai: senjoras kun.Petras Čepas gyv. Medeikiuose tel.8-220-58577, kun.Rimas Mikalauskas gyv. Biržuose mob.8-286-66383, kun.Kęstutis Daugirdas Kaune tel.8-27-723838, Biržuose tel.8-220-31609 ir mob.8-286-67007, diak.Tomas Šernas gyv.Vilniuje tel.231810 ir mob.8-287-56846.

Primenamieji seniūnų telefonai: Dalija Gudliauskienė 42 91 18, Donata Indriūnaitė 34 28 24, Angelina Kamčiatnienė 73 37 57, Alfredas Naktinis 47 07 18, Irena Petrylienė 73 57 11 d. ir mob. 8~282 4 19 94, Danutė Pranulienė 63 32 72, Birutė Šernaitė 61 76 90 .

Korektorė Dalia Pronskietytė
tel. 23 74 44

Parengė Dalija Gudliauskienė
El. paštas: Dalija@mail.lt

Maketavo Elona Balčiūnaitė
tel 47 69 12